

Andrej Fleischmann,

kranjski florist

Tone Wraber

Pred leti je v Plan. Vestniku prof. Tominec predstavil vrsto botanikov, ki so delovali na Slovenskem. Njegove poučne in zanimivo pisane sestavke naj izpopolnim še s kratkim prikazom življenja in dela Andreja Fleischmanna, zlasti še zato, da popravim majhno netočnost, ki se je vrnila in sicer nadvse vestno sestavljeno »vodniško« knjigo prof. Lovšina. Na str. 112 te knjige (Lovšin 1961) beremo naslednje: »V letih 1819—1834 je spremljal turiste po triglavskih gorah Fleischmann Andrej, menda z Bohinjske Bistrice. Vemo, da je hodil z botanikom Hladnikom. V matičnih knjigah ni podatkov o njem«. Skoraj ni dvoma, da so te navedbe povzete iz »Kronike Triglava« M. M. Debelakove (1948), kjer le-ta uporablja približno iste besede.

No, Andrej Fleischmann ni nobena zagonezna oseba. Tudi v Plan. Vestniku je že bilo govora o njem (T. Wraber 1959). Po Vossu (1884), doslej še vedno najboljirnnejšem viru za starejšo botanično zgodovino pri nas, in Pintarju (1926), moremo ugotoviti tole:

Rodil se je A. Fleischmann v Beričevem pri Dolu blizu Ljubljane l. 1805. Že 14-letnega ga je vzel Hladnik v botanični vrt, kjer je bil do l. 1850 vrtnar, nato pa do svoje smrti l. 1867 njegov predstojnik. S Hladnikom sta botanizirala po različnih delih tedanje Kranjske. Prvi, kljub temu v svojem času priznan botanik, ni objavil ničesar. Fleischmann pa je l. 1844 izdal pregled kranjske flore (Uebersicht der Flora Krain's), kjer slede rastlinskim imenom nahajališča posameznih vrst. Če se ozremo samo na nahajališča v Julijcih, vidimo, da se kot lokalitete vedno znova pojavljajo Velo polje, Tosc, Ledine, Mali Triglav, Jezerca, Pri Jezerih, Konjščica, Črna prst in Savica. Ta bohinjski del Julijcev je bil torej mesto botaničnega in planinskega udejstvovanja Hladnika in Fleischmanna v Julijskih Alpah. V teh krajih je večinoma herbariziral Karl Zois že proti koncu 18. stoletja. V delu je polno raznih netočnosti, ki se dajo delno razložiti tudi s svojevrstnim Fleischmannovim lokalnim patriotizmom, ko je želel svojo domovino proslaviti tudi z rastlinami, ki jih v resnici nima. Botaniki so imenovali po njem kobl-

nico *Pastinaca fleischmannii*, ki raste le v ljubljanskem botaničnem vrtu in je verjetno nastala po mutaciji iz navadnega rebrinca *Pastinaca sativa* ter grabljišče *Knautia fleischmannii*, endemično vrsto našega istrsko-primorsko-notranjsko-gorenjskega predgorskega sveta. V velikem številu jo nahajamo npr. na Polhovgrajski Grmadi. Razen »Pregleda« je Fleischmann napisal še nekaj manjših florističnih prispevkov. Petkovšek (1960: 20) pravi, da je pisal tudi slovenske članke v »Novicah«. Ne vemo, ali je njegov rod bival v Beričevem že dalj časa ali pa se je odkod priselil. Vsekakor je znal od doma samo slovensko. To nam izpričuje dunajski botanik Host, ki je v pismu Hladniku l. 10. 1824 napisal: »Našega vrtnarja Fleischmanna bom prevzel in ga dal učiti vrtnarstva. Seznan pa se naj tudi z nemščino« (Rechfeld 1849: 81).

Fleischmann je veljal za preprostega in zelo skromnega človeka. Zlasti je bil priljubljen pri mladini, ki je poslušala njegova predavanja iz botanike. Ta predavanja so bila tedaj neobvezen predmet na gimnaziji.

Tako vidimo, da Andrej Fleischmann v bohinjskih gorah ni bil vodnik. Njega in Hladnika so gotovo vodili bohinjski domačini, ki so že nekaj desetletij prej pokazali pot na Triglav Hacquetu, Staniču, Sieberju in drugim.

LITERATURA

- Debelakova-Deržaj M. M. 1948. Kronika Triglava. Plan. Vestnik 48: 104—112.
Fleischmann A. 1844. Uebersicht der Flora Krains. Annal. d. k. k. Landwirtschaft-Gesellschaft in Krain 6: 105—246. Ljubljana.
Lovšin E. 1961. Gorski vodniki v Julijskih Alpah. Ljubljana.
Petkovšek V. 1960. Začetki botanične vede pri Slovencih. Zbornik ob 150-letnici Botaničnega vrta v Ljubljani. Ljubljana.
Pintar I. 1926. Fleischmann, Andrej. Slov. biogr. leks. 2: 181. Ljubljana.
Rechfeld Ph. J. 1849. Franz de Paula Hladnik. Sein Leben und Wirken, nach den vorhandenen Papieren dargestellt von Philipp Jacob Rechfeld. Mitt. hist. Ver. Krain 1849/3: 69—86.
Voss W. 1884. Versuch einer Geschichte der Botanik in Krain (1754 bis 1883). Jahresber. d. Staats-Oberrealschule Laibach 1883/84: 1—59.
Wraber T. 1959. Trnovski gozd v cvetju. Plan. Vestnik 59.

V vsako planinsko kočjo planinsko branje: *Planinski Vestnik*, knjige *Planinske založbe* in planinske knjige, ki jih je izdala *Mladinska knjiga*.

Vsako planinsko društvo naj ustanovi svojo planinsko knjižnico!